

Sisukord

Sisukord	1
Sissejuhatus	2
1. Disaini kontseptsioon.....	2
1.1. Kasutajaliidese mõõdud ja ruudustik	2
1.2. Värvipalett	3
1.3. Tüpograafia	3
2. Kasutajaliidese komponendid.....	5
2.1. Isikuandmete blokk	5
2.2. Menüü.....	5
2.3. Sakid ehk alajaotused	6
2.4. Tabelid.....	6
2.5. Vormid	7
2.6. Teated	10
2.7. Nupud	11
2.8. Mahukate andmetega loetelud	11

Sissejuhatus

Käesolev dokument kirjeldab AS Helme poolt Rahandusministeeriumile arendatud Riigitöötaja Iseteenindusportaali visuaalset disaini, kasutajaliidese komponente ja elemente ning nende puhul kasutatavaid värve ja stiile.

Antud dokument on juhiseks arendajale kasutajaliidese programmeerimiseks ja kasutajaliidese kasutatavate komponentide valikuks.

1. Disaini kontseptsioon

Iseteenindusportaali andmete kuvamise ja funktsionaalsustes kasutatavate komponentide stiili aluseks on vabavaraline kasutajaliidese raamistik "Bootstrap".

Kasutajaliidese stiilide näidised ja kood: https://confluence.rmit/download/attachments/18711532/rmin_rtip_demo.zip?api=v2

The screenshot displays the 'Riigitöötaja Iseteenindus' (Government Employee Self-Service) portal. The header includes the portal logo, the user's name 'Kристиina Kasemets', and navigation tabs for 'Töölaua', 'Puhkus', 'Lähetused', and 'Varad'. The main content area is titled 'Välislähetuskorraldus' (Overseas Travel Arrangement) and shows details for an 'OECD läbirääkimised' (OECD negotiations) trip to Belgium, Brussels, from August 12 to 28, 2013. A yellow banner indicates a travel request deadline of 12.10.2013 at 17:30. Below this, there are tabs for 'Üldandmed', 'Lähetatav', and 'Lähetuse kulud'. The 'Lähetatav' tab is active, showing fields for 'Lähetatav' (Traveler: Meelis Muusika), 'Asendaja(d)' (Replacement: määramata), 'Sõiduauto kasutamine' (Vehicle use: Kasutan ametiautot), and 'Erivahendid' (Special equipment). At the bottom, there are buttons for 'Salvesta', 'Tagasi', and 'Edasi'. The footer contains the contact information 'Kasutajatugi: support@rmin.ee'.

Joonis 1 – Portaali dokumendivormi näidis.

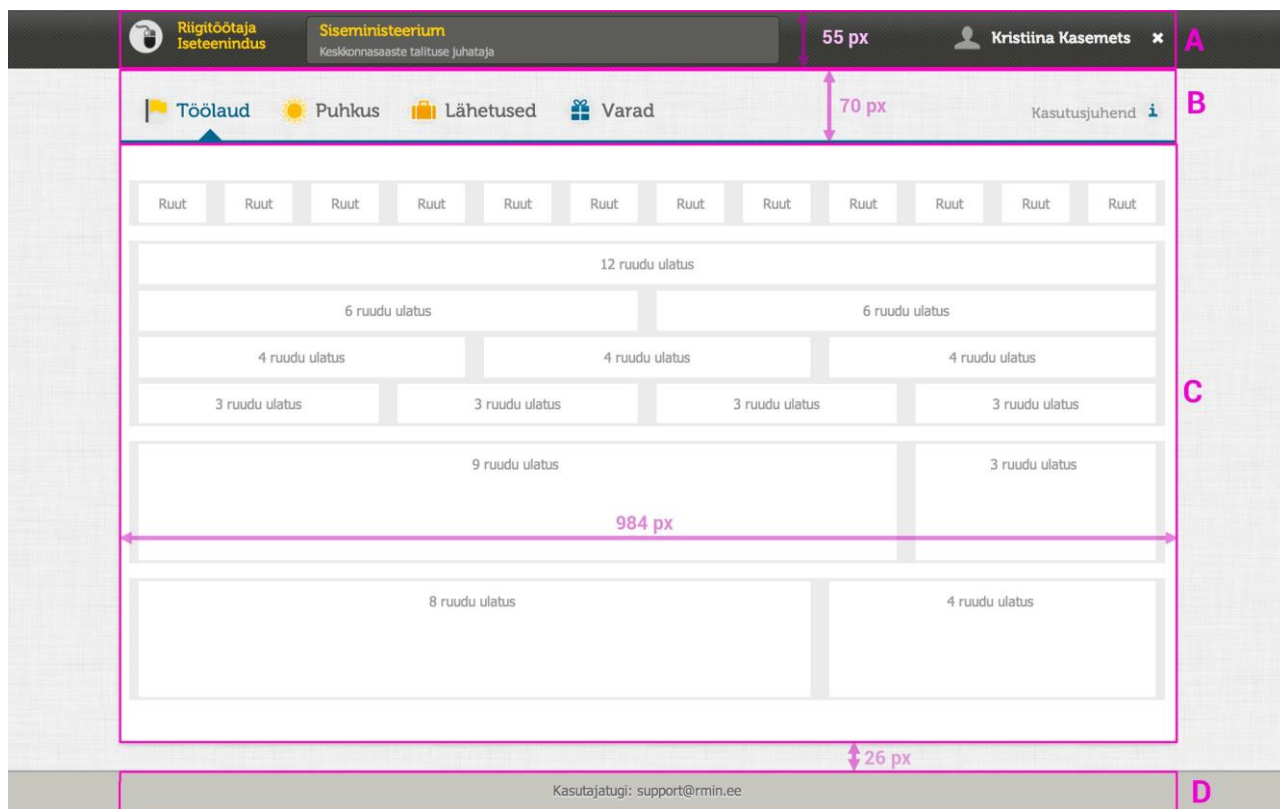
1.1. Kasutajaliidese mõõdud ja ruudustik

Kasutajaliidese nähtava osa laius on 984 pikslit. Selline mõõt tagab maksimaalse ruumikasutuse ekraanisuurusega 1024x760 pikslit ja jätab ruumi ka vertikaalsele kerimisribale.

Kasutajaliides jaguneb neljaks põhialaks:

- A) päis, kus asub portaali logo ning autenditud kasutaja nimi ja ametikoht;
- B) navigeerimisriba, kus paikneb peamenüü koos avaneva alammenüüga;
- C) sisuala, mis sisaldab hallatavaid andmeid ja funktsionaalsust;
- D) jalus, kus paikneb üldine kontaktinfo.

Sisuala (C) jagunemine erinevateks sisuplokkideks põhineb mõttelisel ruudustikul, kus ala laius on jaotatud võrdseks 12 osaks. Selline 12-ruut-süsteem (12-grid layout system) aitab hoida korrapärast vertikaalset joondumist kasutajaliidese elementide horisontaalsel paigutamisel.

Joonis 2 – Iseteenindusportaal kasutajaliides põhikloki ja sisuala ruudustik-süsteem.

1.2. Värvipalett

Iseteenindusportaal kasutajaliides on peamiselt funktsionaalne andmete töötlemise keskkond, seetõttu peavad ka värvid ennekõike toetama andmete omadusi ja seisundeid.

Lingi värvina kasutatakse erksat sinist (hex: #0687D4). See eristub teksti kõrval paremini ja ei ole pealkirjaga sama värvi.

Punane värv (hex: #B92A21) on seotud veaolukorraga või esindab andmete kõrget prioriteeti.

Roheline värv (hex: #468847) on seotud positiivse toiminguga või toimingu tulemusega ja esindab andmete korrasoleku seisundit.

Tumekollane värv (hex: #F89406) on seotud poolelioleva toiminguga või andmetega, mis vajavad tähelepanu. Heledam kollane toon (#FFCC00) on kasutusel portaali päises tunnusvärvin logo tekstis tumehallil taustal.

Erinevad hallid toonid on kasutusel tasutavärvina, et kasutajaliideses eristada erinevaid andmegruppe.

1.3. Tüpograafia

Kasutajaliides baas-kirjatüüp on Tahoma, alternatiivina Helvetica, sans-serif. Pealkirjades on kasutatud "Museo" kirjatüüpi.

Pealkirja stiilid:

H1 - font: "Museo 300", suurus: 28 px, rea kõrgus 140%, värv: #006699 H2 - font: "Museo 300", suurus: 21 px, rea kõrgus 140%, värv: #006699

H3 - font: "Museo 500", suurus: 18 px, rea kõrgus 140%, värv: #006699

H4 - font: "Museo 700", suurus: 15px, rea kõrgus 140%, värv: #333333

Põhiteksti stiilid:

P - Tahoma, Helvetica, suurus: 13 px, rea kõrgus 140%, värv: #222222

Link - põhiteksti P stiilis, värv: #0687d4

Small - põhiteksti P stiil, suurus 85% põhiteksti suurus

Pealkiri H1

Pealkiri H2

Pealkiri H3

Pealkiri H4

Pealkiri H5

See on peamine sisuteksti stiil.

- See on loetelu esimene rida
- Siin on teine kirje
- Lorem ipsum dolore

Teksti sees on [viide teisele dokumendile](#).

Joonis 3 - tüpograafia näide.

Täiendavad teksti stiilid:

Täiendtekst - värv: #777777

Veateade - värv: #B92A21

Eduka toimingute tekst - värv: #468847

Informatiivne tekst - värv: #3A87AD

Abitekst - teksti ees piktogramm "i", värv: #696969

Veateate teksti stiil

Hoiatava teksti stiil

Eduka toimingute teate stiil

Informatiivse teksti stiil

 Abitekst: lorem ipsum dolore sit amet

Joonis 4 - täiendavate tekstistiilide näide.

2. Kasutajaliidese komponendid

2.1. Isikuandmete blokk

Päise plokis vasakul on kollase tekstiga portaali logo. Päise plokis paremal on kasutaja isiku nimi koos väljumise "x" nupuga. Inimese püsti kujutusega piktogramm viitab sellele, et tegemist on isiku objektiga.

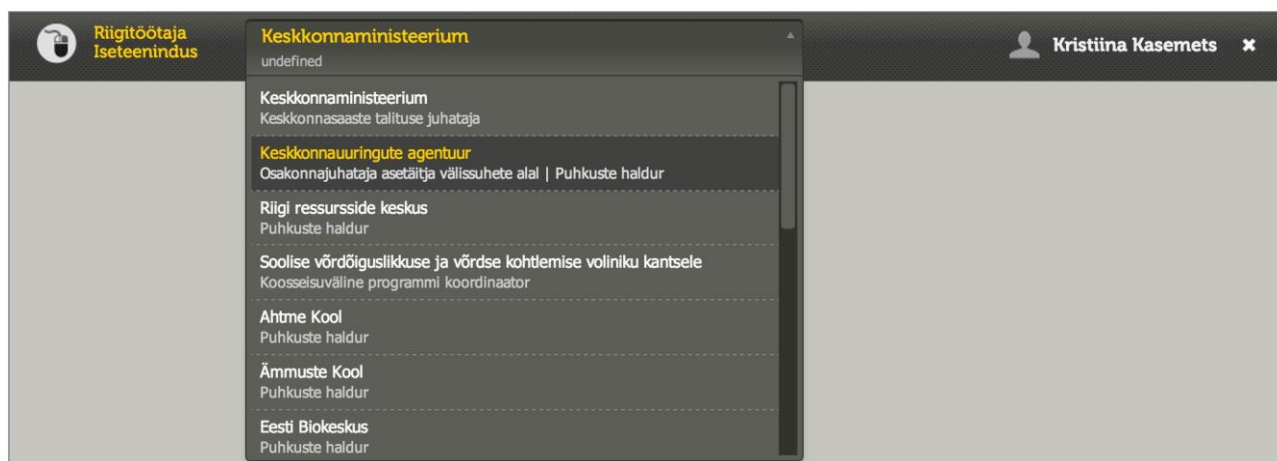

Joonis 5 - Portaali päis isiku andmetega, kui isikul on 1 töösuhe.

Logo kõrval on sisse loginud kasutaja töösuhet või töösuhteid kirjeldav andmeplokk.

Juhul kui autenditud isikul leidub 1 töösuhe, kuvatakse andmeplokis kollasega asutuse nimetus ja helehalliga ametinimetus selles asutuses.

Juhul kui sisse loginud isikul on mitu töösuhet, muutub töösuhete andmeplokk valikmenüüks. Aktiivse ehk valitud töösuhete puhul kuvatakse asutuse nimetus kollasega, mitteaktiivse ehk valitava asutuse nimetus on valge tekstiga.

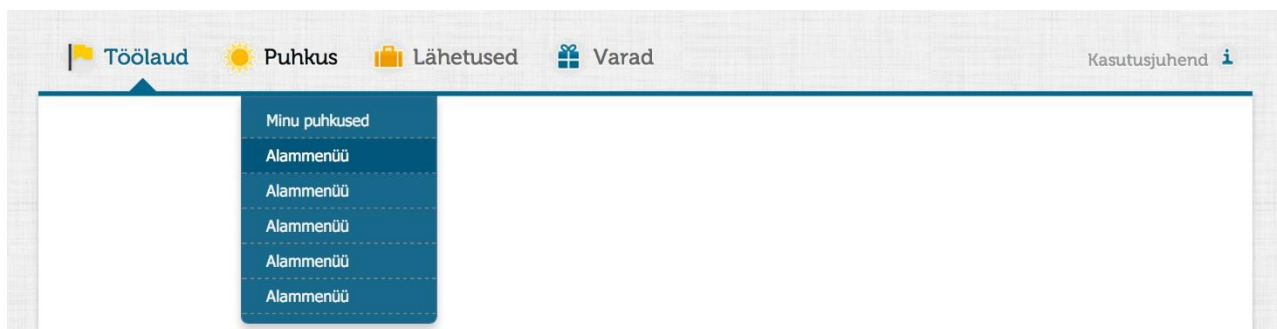

Joonis 6 - Portaali päis isiku andmetega, kui isikul on mitu töösuhet.

2.2. Menüü

Menüü koosneb peamenüü elementidest ja lahti klikitavast alammenüüst. Peamenüü plokki all servas on sinine joon, millel asub kolmnurkne nooleke, mis viitab valitud elemendile.

Peamenüü element sisaldab illustreerivat piktogrammi, teksti stiil vastab H3 pealkirja stiilile. Peamenüü aktiivne element on sinine (#00698C), mitteaktiivne on hall (#666666). Peamenüü elemendi laius sõltub lingi teksti pikkusest.

Joonis 7 - Menüü näide koos avatud alammenüüga.

Alammenüü plokki avaneb valitud peamenüü elemendi alla ja on joondatud vasaku servaga piktogrammi keskele, et lingi tekstid joonduksid vertikaalselt peamenüü tekstiga. Ploki laius on minimaalselt 160 px, kuid laius venib vastavalt kõige pikema lingi teksti pikkusele. Alammenüü lingi tekst on valge, elemendid on eraldatud punktiirjoonega.

2.3. Sakid ehk alajaotused

Sakkide (tab'ide) plokki kasutab helehalli (#F4F4F4) tausta, et aktiivne alajaotuse sakk tuleks paremini esile. Alajaotuste nimetuste ette võib paigutada ka piktogrammi.

Sakkide tekstid on põhiteksti stiiliga, mitteaktiivsed sakid kasutavad pealkirja-sinist värvi (#00698C).

Joonis 8 - Menüü näide koos avatud alammenüüga.

2.4. Tabelid

Andmete kuvamisel tabelis saab järgmisi stiile:

- a) horisontaalsete eraldusjoontega tabel (vaikimisi stiil)
- b) horisontaalsete ja vertikaalsete eraldusjoontega tabel (raamidega stiil)
- c) kompaktne ruumi säästev tabel

Nr.	Veeru pealkiri	Veeru pealkiri	Numbrid	Lingid
1.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	345.80	Lisainfo
2.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	567.50	Lisainfo
3.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	123.40	Lisainfo
4.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	345.60	Lisainfo
5.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	876.50	Lisainfo

Joonis 9 - Vaikimisi stiiliga tabel.

Nr.	Veeru pealkiri	Veeru pealkiri	Numbrid	Lingid
1.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	345.80	Lisainfo
2.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	567.50	Lisainfo
3.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	123.40	Lisainfo
4.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	345.60	Lisainfo
5.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	876.50	Lisainfo

Joonis 10 - Tabel kus on kasutatud nii raamidega kui kompaktset stiili.

Tabelis andmete esiletoomiseks ja/või nende seisundite märkimiseks saab kasutada järgmisi ridade stiile:

- 1. Vaikimisi tavaseisund - stiili klass puudub
- 2. Vigased või probleemsed andmed - stiil klass: "error"
- 3. Toimetamist vajavad andmed - stiili klass: "warning"
- 4. Esile toodud andmed - stiili klass: "info"

5. Korrektsed andmed - stiili klass: "success"
6. Arhiveeritud andmed - stiili klass: "history"

Samu stiili klasse on võimalik määrata ka üksikule lahtrile.

Nr.	Veeru pealkiri	Veeru pealkiri	Numbrid	Lingid
1.	Normaalseisundis andmed	Lahtri sisu tekst	345.80	Lisainfo
2.	Vigased või probleemsed andmed	Lahtri sisu tekst	567.50	Lisainfo
3.	Andmed on töötlemisel ja kinnitamata	Lahtri sisu tekst	123.40	Lisainfo
4.	Andmed mis vajavad esile toomist	Lahtri sisu tekst	345.60	Lisainfo
5.	Andmed on korrektsed ja kinnitatud	Lahtri sisu tekst	567.50	Lisainfo
6.	Aegunud ja arhiveeritud andmed	Lahtri sisu tekst	876.50	Lisainfo

Joonis 11 - Andmete seisundeid toetavad stiilid.

2.4.1. Andmetabeli komponent

Suurte andmemahutude jaoks on kasutusel spetsiaalne tabeli komponent, mille funktsionaalsus põhineb "dataTable" (<http://www.datatables.net/>) JavaScript teegil. Andmete kuvamisel kasutatakse raamidega kompaktsed tabeli stiili.

Antud komponent lisab tabelile automaatselt täiendava lehekülgedeks jaotuse koos navigeerimise nuppudega (Eelm., Järgm.) ning valikuliselt on võimalik lisada ka sisu filtreerimise/otsingu välja.

Kuva kirjet lehel Filter

☒	Lähetuse liik ↓	Perenimi, eesnimi ↓	Struktuurüksus ↓	Lähetuse nimetus	Periood	Päevi	Sihtkoht	Kulud
☐	Siselähetus	Kasemets Kersti	Asutuse osakond	2013 aasta eesmärkide täitmise arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Siselähetus	Kalle Kuusik	Asutuse osakond	2012 fiskaalalpete arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Belgia, Brüssel	85,00
☐	Siselähetus	Kasemets Kersti	Asutuse osakond	2013 aasta eesmärkide täitmise arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Siselähetus	Kalle Kuusik	Asutuse osakond	2012 fiskaalalpete arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Belgia, Brüssel	85,00
☐	Siselähetus	Kasemets Kersti	Asutuse osakond	2013 aasta eesmärkide täitmise arutelu	28.07.2012 - 31.07.2012	3	Eesti, Tartu	85,00
☐	Koolituslähetus	Pille Pääsuke	Asutuse osakond	Projektitöö meetodid	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Siselähetus	Kasemets Kersti	Asutuse osakond	2013 aasta eesmärkide täitmise arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Koolituslähetus	Pille Pääsuke	Asutuse osakond	Projektitöö meetodid	28.05.2013 - 30.05.2013	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Siselähetus	Kalle Kuusik	Asutuse osakond	2012 fiskaalalpete arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Belgia, Brüssel	85,00
☐	Siselähetus	Toomas Tubli	Asutuse osakond	Koosolek Narva osakonnas	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Narva	85,00

1 kuni 10 / Kokku 12
← Eelm. 1 2 Järgm. →

Joonis 12 - Andmetabeli komponendi näidis.

2.5. Vormid

Vormide ehk andmete sisestamiseks ja töötlemiseks vajalike komponentide stiilid põhinevad "Bootstrap" ja "Select2" (<https://select2.org/>) teekidel.

2.5.1. Vormide standard sisestusväljade stiilid.

Sisestusvälja komponent koosneb sildist (label) ja lahtrist (input), mida täiendab valikuliselt abitekst. Kohustusliku välja puhul lisatakse komponendile stiili klass "mandatory".

Grupp 1

Tavaline sisestusväli:

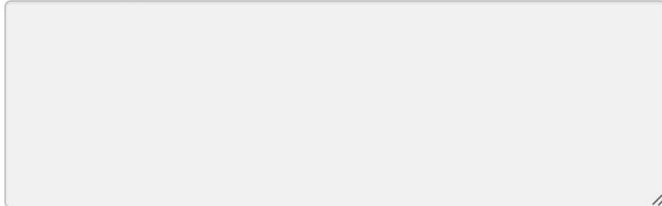
Tekst

Kohustuslik sisestusväli:

Tekst

 Abitekst mis annab täiendavaid juhiseid

Suur sisestusväli:

Joonis 13 - Sisestusvälja komponendid.

Kirjutuskindla välja puhul on lahtri taust kergelt heledamat tooni ja väärtuse tekst on halli värvi. Sisestusvälja lahtrile lisatakse atribuut "readonly" või kasutatakse input elemendi asemel span elementi koos stiili klassiga "uneditable-input".

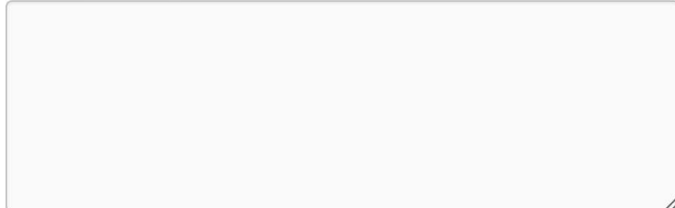
Kirjutuskindel sisestusväli A:

Lorem ipsum

Kirjutuskindel sisestusväli B:

Lorem ipsum

Kirjutuskindel suur sisestusväli:

Joonis 14 - Kirjutuskindlad sisestusvälja komponendid.

Alternatiivne stiil andmebaasist kirjutuskindlate väärtuste kuvamiseks on kasutada sisestusvälja komponenti kuid lahtrite input asemel kasutada span elementi koos stiili klassiga "input-like".

Andmed A:

Lorem ipsum

Andmed B:

Lorem Ipsum is simply dummy text of the printing and typesetting industry. Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s.

Joonis 15 - Kirjutuskindlad sisestusvälja komponendid.

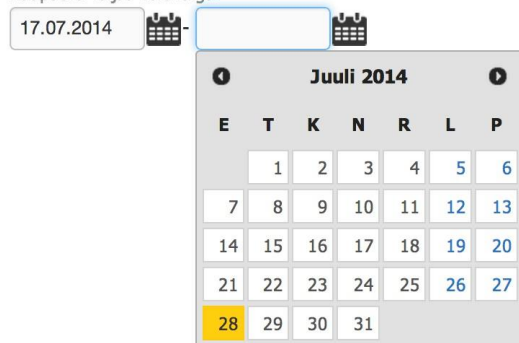
2.5.2. Kuupäeva sisestusvälja stiil kalendri komponendiga (jQuery calendar).

Juhul kui kasutaja peab sisestama kuupäeva tüüpi väärtust, tuleb kasutada kuupäeva sisestusvälja koos stiili klassiga "hadDatepicker".

Grupp 2

Kuupäeva väljad kalendriga:

Joonis 16 - Kalendri väljad koos kalendri komponendiga.

2.5.3. Märkeruudud ja raadionupud.

Grupp 3

Märkeruudud vertikaalselt:

- ☒ Tööülesanded
- ☒ Kooskõlastused
- ☒ Infoteated

Märkeruudud ühel real:

- ☒ Tööülesanded
- ☒ Kooskõlastused
- ☒ Infoteated

Grupp 4

Raadionupud vertikaalselt:

- ☐ Tööülesanded
- ☐ Kooskõlastused
- ☒ Infoteated

Raadionupud ühel real:

- ☐ Tööülesanded
- ☐ Kooskõlastused
- ☒ Infoteated

Joonis 17 - Kalendri väljad koos kalendri komponendiga.

2.5.4. Valikmenüü ehk valiklahter.

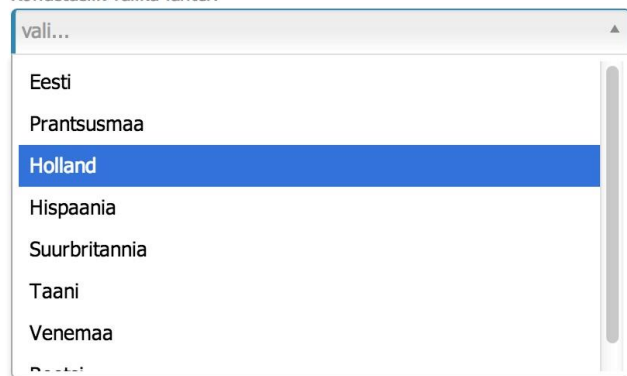
See on standard HTML <select> element, mis renderdamisel asendatakse stiliseeritud html <div> elementidega. See võimaldab sõltuvalt andmete iseloomust luua mahukaid aga lihtsalt kasutatavaid valiklahtreid. Valikmenüü komponendi funktsionaalsus põhineb vabavaralisel "Select2" teegil (lisainfo: <https://select2.org/>).

Grupp 5

Valiku lahter:

Kohustuslik valiku lahter:

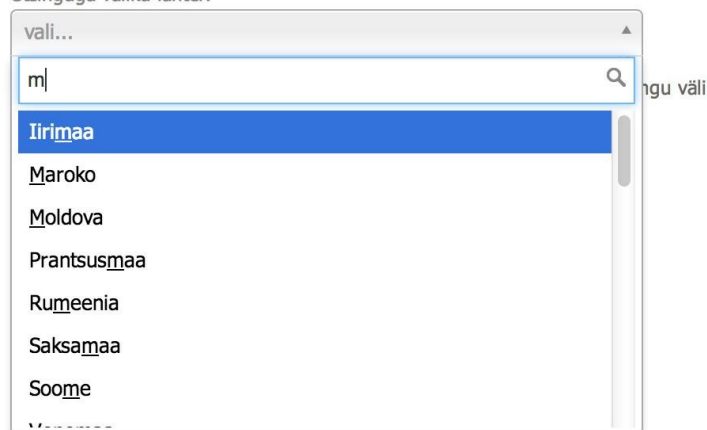

Joonis 18 - Tavaline valikmenüü.

Juhul kui valikus on rohkem kui 20 elementi (number on seadistatav), lisandub automaatselt täiendav otsinguväli, mis toimib kui filter.

Grupp 6

Otsinguga valiku lahter:

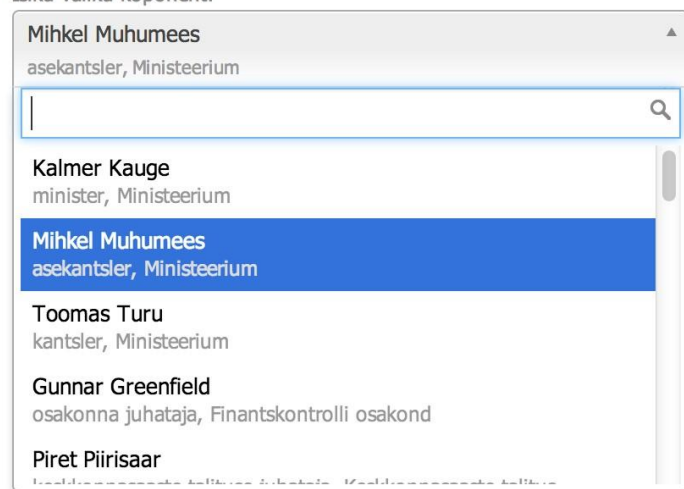

Joonis 19 - Valikmenüü filtri väljaga.

Iseteenindusportaalil on tihti vaja määrata dokumentides ja vormides töötaja isikut. Selleks on eraldi isiku valiklahter, mis kuvab isiku nime ja tema ametinimetust erineva stiiliga, et nimi oleks paremini eristatav valikut tehes. Samuti on andmeelemendid paigutatud kahele reale.

Sarnast stiili võib kasutada ka mõnda muud tüüpi valikus, kus elementideks on mitmest andmeühikust koosnevad kirjed.

Isiku valiku komponent:

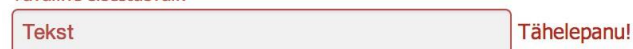

Joonis 20 - Isiku valikmenüü näide.

2.6. Teated

Vigaste andmetega sisestusvälja stiilid.

Tavaline sisestusväli:

Kohustuslik sisestusväli:

Väli peab olema täidetud

Joonis 21 - Sisestusväli, mis sisaldab veaolukorda.

Erinevad teated, mis kuvatakse vormi või dokumendi kohale:

- a) veateade
- b) hoiatusteade
- c) õnnestumise teade
- d) infoteade

Joonis 22 - Erinevad teadete plokkide stiilid.

2.7. Nupud

	Hall: standard nupu stiil - kasutatakse vaikimisi kõikide nuppude puhul.
	Sinine: toimingu kinnitamise ehk salvestamise nupu stiil
	Helesinine: täiendava lisatoimingu aktiveerimise nupu stiil
	Roheline: olulise ja pöördumatu toimingu kinnitamise nupu stiil
	Tumekollane: ohtliku või mitte-soovitava toimingu aktiveerimise nupu stiil

2.8. Mahukate andmetega loetelud

Iseteenindusportaal kuvab kasutajale temaga seotud mahukaid infoobjekte, näiteks avaldusi, korraldusi, vms. dokumente. Üldjuhul on need loetelud kirjetega, mis koosnevad paljudest meta-andmetest ja tabelis kuvades ei jätku piisavalt horisontaalset ruumi et info oleks talutavalt loetav. Teisel juhul koosnevad loetelud küll vähestest andmetest, kuid nende väärtused on tihti pikkade tekstidena.

Sellistel juhtudel on soovitatav kasutada andmeploki stiile.

Lihtne infokirjete loetelu (tööülesannete loetelu):

Tööülesande pealkiri Tööülesandega seotud dokumendi andmed ja kirjeldus.	22.12.2012
Kooskõlastada lähetuse korraldus FF-232323. Brüsseli nõupidamised ja kohtumised	24.12.2013
Puhkuse muutmise tööandja ettepanekul. Toomas Tubli selgitus: "Sinu kohalolek vajalik 12.08 - 16.08. See on ettepaneku tegija kirjutatud selgitus. See võib ka pikk kirjelduse jutt olla."	18.08.2013

Joonis 23 - Tööülesannete loetelu näide.

Grupeeritud kirjetega andmeplokid:

Koolituslähetus			Kinnitatud
Prantsuse keelsed juriidika mõisted	17. juuni 2013 - 22. juuni 2013		R100-VKL/26
Eesti, Tallinn			
Kuluaruanne	Kulud kokku: 88,88 €	Väljamakstav summa: 66,66 €	Kooskõlastamisel
Sisuaruanne			Koostamisel
Välislähetus			Kinnitatud
Läbirääkimised DFT-X1 lepingu teemadel	1. august 2013 - 3. august 2013		R100-KLK/555
Saksamaa, Frankfurt.			

Joonis 24 - Lähetuskorralduste loetelu näide.

Grupeeritud kirjetega andmeplokk koos toimingu nuppudega:

Puhkusetootlus	Koostamisel
Lisapuhkus: 10. oktoober 2013 - 18. oktoober 2013 (8 päeva)	
Asendaja: Kersti Kuusik	
Isapuhkus: 4. aprill 2013 - 4. aprill 2013 (1 päev)	
+ Lisa uus periood	Valmis esitamiseks

Mahukate infoobjektide loetelu:

Inventarinumber: R100-0004401		
Standard töölaud 2000x120	Soetusmaksumus € 450,00	Mahakandmise selgitus: Amortiseerunud.
Kogus: 12 tk		Vara kuulub hävitamisele
Asukoht: Lõotsa 6/B-korpus, Tallinn, Harjumaa (204B)		Hävitamise selgitus: In sodales, velit vitae accumsan gravide 55p.
Soetamise kp: 12.06.2010		
Inventeeriv struktuuriüksus: Tugiteenuste osakond		
Inventarinumber: R100-0000888		
Standard sahtlibox 800x600	Soetusmaksumus € 122,00	Mahakandmise selgitus: Amortiseerunud.
Kogus: 12 tk		Vara kuulub hävitamisele
Asukoht: Lõotsa 6/B-korpus, Tallinn, Harjumaa (204B)		Hävitamise selgitus: In sodales, velit vitae accumsan gravide 55p.
Soetamise kp: 12.06.2010		
Inventeeriv struktuuriüksus: Tugiteenuste osakond		

Joonis 25 - Väikevarade loetelu näide.